

OPĆI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA TERITORIJU FEDERACIJE BIH

Sl. novine FBiH br. 48/2016 i 62/2016

I - OPĆE ODREDBE

Predmet Ugovora

Član 1

Ovim kolektivnim ugovorom uređuju se: plaće, najniža satnica i najniža plaća, povećanje plaće, sadržaj granskih kolektivnih ugovora, djelovanje i uslovi rada sindikata, pravila o postupku kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora, sastav i način postupanja tijela ovlaštenih za mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova, postupak raskidanja ovog kolektivnog ugovora, trajanje i važenje ovog kolektivnog ugovora, te štrajk.

Teritorija i subjekti na koje se primjenjuje kolektivni ugovor

Član 2

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se i primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa odredbama Zakona o radu Federacije BiH i drugim pozitivnim propisima.

Primjena najpovoljnijeg prava

Član 3

Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno Zakonom o radu ili drugim zakonima koji definišu radno-pravne odnose, ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorom na razini Kantona, granskim kolektivnim ugovorom, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o radu, ili Ugovorom o radu, primjenjuje se za radnika najpovoljnije pravo, osim u slučaju člana 8. ovog kolektivnog ugovora.

Obaveze poslodavaca, sindikata i radnika

Član 4

Poslodavci, sindikat i radnici su dužni pridržavati se odredbi ovog kolektivnog ugovora, kolektivnih ugovora za područje Kantona, granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora za jednog ili više poslodavaca, te pozitivnih propisa.

Član 5

Potpisnici kolektivnih ugovora dužni su se, u međusobnim odnosima, ponašati u dobroj vjeri, poštujući integritet i prava drugih, te eventualne sporove po osnovu kolektivnog ugovora rješavati dogovorom, medijacijom ili arbitražom.

Ukoliko se ne postigne dogovor ili arbitražom zadovoljavajuće rješenje, svaka od strana ima pravo da rješavanje spora pokrene kod nadležnog suda.

Član 6

Poslodavac je dužan omogućiti radniku da se prije stupanja na rad upozna sa propisima o radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom na radu.

Poslodavac je dužan da, na prikladan način radnicima učini dostupnim, propise o zaštiti na radu, kolektivne ugovore i Pravilnik o radu.

II. - PLAĆE

Utvrđivanje najniže satnice

Član 7

Najnižu satnicu utvrđuje Ekonomsko socijalno vijeće za teritoriju Federacije BiH, najkasnije do 01.12. u tekućoj, za narednu godinu.

Prilikom utvrđivanja najniže satnice vodit će se računa o rastu i padu GDP-a i inflacije.

Ukoliko se u roku, iz stava 1. ovog člana, ne postigne dogovor o najnižoj satnici, utvrđena najniža satnica za prethodnu godinu primjenjuje se za narednu godinu ili do postizanja dogovora iz stava 1. ovog člana.

Najniža satnica za 2016. godinu, prije oporezivanja, ne može biti manja od 2,31 KM.

Utvrđeni iznos iz prethodnog stava uvećava se za doprinose iz plaće u skladu sa posebnim Zakonima.

Član 8

Izuzetno, granskim kolektivnim ugovorima, kolektivnim ugovorom za područje Kantona, kolektivnim ugovorom za jednog ili više poslodavaca, može se ugovoriti niža satnica od satnice definirane u članu 7. stav 4. s tim da satnica, prije oporezivanja, ne može biti manja od 1,62 KM.

Utvrđeni iznos iz prethodnog stava uvećava se za doprinose iz plaće u skladu sa posebnim Zakonima.

Kolektivnim ugovorima iz stava 1. ovog člana, utvrdit će se uslovi, visina, način i periodi primjene iznosa najniže satnice, a kojima će se eliminirati mogućnost da kompanija koja ostvaruje gubitak u poslovanju, nalazi se u krizi uvjetovanim elementarnim ili drugim nepogodama, ili zbog nepovoljnih tržišnih uvjeta rada, isplatom najniže plaće može doći u poslovni gubitak ili gubitak radnih mjesta.

Najniža satnica iz člana 7. stav 4. i člana 8. stav 1. sastoji se od neto satnice sa uračunatim porezom na dohodak koji plaća radnik.

Utvrđivanje najniže plaće

Član 9

Najniža plaća utvrđuje se tako što se najniža satnica, usaglašena između socijalnih partnera, množi sa brojem sati u fondu rada za pojedini mjesec.

Na utvrđeni iznos iz prethodnog stava dodaju se doprinosi iz plaće u skladu sa posebnim Zakonima.

Poslodavac ne može radniku isplatiti plaću u manjem iznosu utvrđenom u stavu 1. ovog člana za ostvareni puni fond sati rada.

Poslodavac ne može radniku obračunati i isplatiti plaću u iznosu manjem od iznosa određenog kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o radu ili Ugovorom o radu, osim u slučajevima predviđenim u članu 8. ovog kolektivnog ugovora.

Osnovna plaća

Član 10

Osnovna plaća je novčani iznos koji je poslodavac dužan isplatiti radniku za rad sa punim radnim vremenom i normalnim uvjetima rada za odgovarajući posao u skladu sa posebnim zakonom, granskim kolektivnim ugovorom, pojedinačnim kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu.

Elementi za utvrđivanje osnovne plaće i dijela plaće po osnovu radnog učinka, utvrđuju se granskim kolektivnim ugovorom.

Ukoliko elementi iz prethodnog stava nisu regulisani granskim kolektivnim ugovorom, utvrđuju se pojedinačnim kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o radu ili Ugovorom o radu, za poslodavce koji po osnovu člana 118. Zakona o radu nisu obavezni donositi Pravilnik o radu.

Pravo na povećanje plaće

Član 11

Radnik ima pravo na povećanu plaću za:

- prekovremeni rad - najmanje 25% neto satnice
- noćni rad - najmanje 25% neto satnice
- rad na dan sedmičnog odmora najmanje 15% neto satnice
- rad u dane praznika koji su po zakonu državni praznici - najmanje 40% neto satnice.

Satnica iz prethodnog stava je satnica koja se primjenjuje po osnovu Ugovora o radu ili drugim aktom poslodavca i u koju je uračunat porez na dohodak, a ne sadrži doprinose iz plaće u skladu sa posebnim Zakonima.

Dodaci se međusobno ne isključuju.

Član 12

Osnovna plaća povećava se za 0,4% za svaku godinu radnog staža, kod poslodavca sa kojim ima zaključen Ugovor o radu.

Pod radnim stažom u smislu stava 1. ovog člana podrazumijeva se i radni staž proveden kod istog poslodavca uključujući promjenu pravnog oblika privrednog subjekta (npr: zbog prodaje, nasljeđivanja, spajanja, pripajanja, te promjene oblika Društva).

Za zaposlene u državnim organima i javnim ustanovama, koji po odluci nadležnog organa o spajanju, pripajanju, te promjeni oblika i premještanju radnika, a koji prelaze iz jednog državnog organa, javne ustanove ili institucije u drugi organ, ustanovu ili instituciju, granskim kolektivnim ugovorima, regulisat će se pravo na povećanje plate po osnovu minulog rada iz stava 1. ovoga člana.

Član 13

Poslodavac je obavezan radniku osigurati ishranu u toku radnog vremena (topli obrok).

Ukoliko poslodavac ne osigura ishranu, radniku se isplaćuje naknada u dnevnom iznosu od 0,5-1,0% od prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Dnevni iznos naknade za ishranu utvrđuje se do 31.12. u tekućoj godini za narednu godinu. Visina naknade, utvrđena na bazi prosječne neto plaće, isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, primjenjuje se za cijelu narednu godinu.

U slučaju promjene propisa kojima se reguliše ova materija, potpisnice Ugovora će odmah pokrenuti postupak izmjena ovog člana Općeg kolektivnog ugovora.

III - GRANSKI KOLEKTIVNI UGOVORI

Član 14

Granski kolektivni ugovori, pored drugih pitanja određenih ovim kolektivnim ugovorom, obavezno regulišu i:

- a) Način utvrđivanja plaće i radnog učinka;
- b) Način i visinu obračuna povećanja plaće po osnovu:
 - otežanih uvjeta za rad
- c) naknade plaća za:
 - slučaj smrti radnika i članova uže porodice;
 - vrijeme odsustva sa rada;
 - vrijeme bolesti radnika;
 - rad ne terenu;
- d) način i visinu utvrđivanja naknade za službeno putovanje;
- e) uslove i visinu naknade plaće zbog odsustva sa rada žene za vrijeme trudnoće u slučaju kada ne može biti raspoređena na druge poslove;
- f) pravo na otpremninu.

Granskim kolektivnim ugovorima, pored drugih pitanja određenih ovim kolektivnim ugovorom, mogu se regulisati i:

- a) naknade za prijevoz sa posla i na posao;
- b) uslovi i visina naknade regresa za godišnji odmor, pod uslovom da poslodavac nije prethodnu poslovnu godinu završio sa gubitkom.

Pored prava iz stava 1. ovoga člana granskim kolektivnim ugovorom će se definisati i druga prava koja se, u skladu sa Zakonom o radu, definišu kolektivnim ugovorom ili Pravilnikom o radu.

Ukoliko prava iz stava 1. i 2. ovoga člana nisu regulisana granskim kolektivnim ugovorom ista će se regulisati pojedinačnim kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o radu ili Ugovorom o radu za poslodavce koji po osnovu člana 118. Zakona o radu nisu obavezni donositi Pravilnik o radu.

Član 15

Granske kolektivne ugovore zaključuju Samostalni sindikati za područja djelatnosti sa Grupacijama poslodavaca za područja djelatnosti Udruženja poslodavaca FBiH, osim u slučajevima iz člana 32. ovog Ugovora.

IV - DJELOVANJE I USLOVI RADA SINDIKATA

Član 16

Mišljenja, prijedlozi, žalbe i svi nastali nesporazumi o pravima iz rada i na temelju rada, rješavat će se direktnim pregovorima između poslodavca i sindikata.

Pristup sindikalnim predstavnicima, koji nisu zaposleni kod poslodavca, čiji sindikat ima članove kod poslodavca, dozvoljen je pristup kod poslodavca kada je to potrebno za obavljanje sindikalne aktivnosti, u skladu sa zakonom i granskim kolektivnim ugovorom.

Član 17

Poslodavac je dužan da Pravilnikom o radu predvidi i osigura uslove za rad i djelovanje sindikata u skladu sa kolektivnim ugovorima.

Poslodavac je dužan obračunavati i, iz plaće radnika, odbijati sindikalnu članarinu, uz pismenu saglasnost radnika, te je redovno uplaćivati na račun sindikata.

Zaštita sindikalnog povjerenika

Član 18

Sindikalni povjerenik za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti, ima pravo na zaštitu u skladu sa Zakonom o radu i međunarodnim konvencijama koje su sastavni dio domaćeg pravnog sistema.

V - POSTUPAK KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA I ZAKLJUČIVANJA KOLEKTIVNIH UGOVORA

Pokretanje postupka kolektivnog pregovaranja

Član 19

Postupak kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora može pokrenuti svaka ugovorna strana utvrđena u Zakonu o radu.

Postupak iz stava 1. ovog člana pokreće se pismenim putem.

Obaveza pregovaranja u dobroj vjeri

Član 20

Strane u kolektivnom pregovaranju dužne su u dobroj vjeri pregovarati o zaključivanju kolektivnog ugovora u vezi sa pitanjima koja, prema Zakonu o radu, mogu biti predmet kolektivnog ugovora.

Utvrđivanje prijedloga kolektivnog ugovora

Član 21

Strana koja je pokrenula postupak za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora, utvrđuje prijedlog kolektivnog ugovora i dostavlja ga drugoj ugovornoj strani.

Protokol o vođenju pregovora

Član 22

Postupak i rokovi za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora uređuju se pisanim protokolom o vođenju pregovora koji utvrđuju potpisnice kolektivnog ugovora.

Izmjene i dopune kolektivnog ugovora

Član 23

Inicijativu za izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora može dati svaka strana.

Inicijativa se podnosi u pismenoj formi, a strana kojoj je upućena, dužna je na inicijativu odgovoriti u roku od 15 dana od prijema inicijative.

Izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Prije izmjena i dopuna kolektivnog ugovora iz stava 3. ovog člana, iste će biti razmatrane na Ekonomsko-socijalnom vijeću za teritoriju FBiH.

VI - MIRNO RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Član 24

Postupak mirenja u kolektivnim radnim sporovima provodi se u skladu sa odredbama Zakona o radu.

Član 25

Strane u sporu mogu se dogovoriti da rješavanje sporova povjere arbitraži.

Svaka strana imenuje isti broj arbitara i njihovih zamjenika.

Predsjednika i zamjenika arbitražnog vijeća strane imenuju sporazumno.

Postupak rada arbitražnog vijeća regulisat će se sporazumom strana u sporu.

VII - POSTUPAK RASKIDANJA KOLEKTIVNOG UGOVORA

Član 26

Svaka strana potpisnica ima pravo da raskine ovaj kolektivni ugovor, ukoliko druga strana:

- ne prihvati, u roku od 15 dana, prijedlog za pregovore o izmjenama i dopunama ovog kolektivnog ugovora;
- ne odgovori u roku od 15 dana na pisani zahtjev druge strane za otpočinjanje pregovora;
- kad prihvati pregovore, ako se u roku od tri (3) mjeseca, ne postigne dogovor o izmjenama i dopunama kolektivnog ugovora.

Član 27

Otkazni rok u slučaju otkaza kolektivnog ugovora je tri (3) mjeseca od dana dostavljanja pisanog otkaza ugovora drugim stranama.

Nakon isteka otkaznog roka, otkazani opći kolektivni ugovor, primjenjivaće se još šest (6) mjeseci, ali najdalje do isteka roka na koji je potpisan.

Član 28

Strane mogu sporazumno otkazati ovaj ugovor u bilo koje vrijeme.

Sporazumom iz stava 1. regulišu se pitanja: otkaznog roka, važenja i primjene kolektivnog ugovora, rokova za otpočinjanje i trajanje pregovora za potpisivanje novog kolektivnog ugovora.

VIII - TRAJANJE I VAŽENJE OVOG KOLEKTIVNOG UGOVORA

Član 29

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se na period od 12 (dvanaest) mjeseci.

Važenje ovog kolektivnog ugovora počinje teći od dana njegovog objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Ukoliko se ovaj kolektivni ugovor ne produži, po njegovom isteku, primjenjivaće se 6 (šest) mjeseci od dana njegovog isteka.

Član 30

Svaka strana potpisnica ovog kolektivnog ugovora ima pravo da pokrene postupak izmjena i dopuna ovog kolektivnog ugovora, najkasnije 120 dana prije njegovog isteka.

Ukoliko nijedna strana ne predloži izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora, smatra se da je njegovo važenje produženo za period na koji je kolektivni ugovor zaključen.

Kolektivni ugovor iz stava 2. može se produžiti sporazumom strana koje su ga zaključile najkasnije 30 dana prije isteka važenja tog ugovora.

IX - ŠTRAJK

Član 31

Ukoliko sindikat ocijeni da se ne ostvaruju prava radnika utvrđena zakonom i kolektivnim ugovorom, stupit će u pregovore sa poslodavcem i zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere.

Sindikat ima pravo organizovati štrajk poštujući odredbe zakona, pravila sindikata o štrajku i međunarodnih konvencija koje su postale sastavni dio BiH pravnog sistema, ukoliko sporna pitanja ne budu riješena putem pregovora.

Poslovi koji se ne mogu prekidati za vrijeme trajanja štrajka definisat će se Sporazumom između poslodavaca i sindikata.

X - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 32

Reprezentativni sindikati područja djelatnosti, zaključivati će kolektivne ugovore za područje djelatnosti u kojoj djeluju sa Vladom FBiH ili Kantona, odnosno odgovarajućim resornim ministarstvima Vlade Federacije Bosne i Hercegovine ili Kantona, za djelatnosti koje se finansiraju iz budžeta ili vanbudžetskih fondova.

Kolektivne ugovore za javna preduzeća, čiji je osnivač Federacija, Kanton, Grad ili Općina, kao i privredna društva koja su u 100% vlasništvu Federacije, Kantona, Grada ili Općine, zaključuju reprezentativni sindikati i osnivači, odnosno nosioci državnog kapitala.

Kolektivne ugovore za privredna društva u kojima Federacija, Kanton, Grad ili Općina učestvuje sa više od 50% ukupnog kapitala privrednih društva, pored reprezentativnog sindikata, reprezentativnog udruženja poslodavaca, zaključivat će i predstavnici nosioca državnog kapitala.

Član 33

Za primjenu, provođenje i tumačenje odredbi ovog kolektivnog ugovora, njegovi potpisnici imenuju zajedničku komisiju od šest članova od kojih svaki potpisnik imenuje po tri člana.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora

Član 34

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora obavlja nadležni inspektor rada.

Radnik, sindikat, vijeće zaposlenika i poslodavac mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspeksijskog nadzora.

Član 35

Ukoliko tokom važenja ovog kolektivnog ugovora, dođe do promjene značenja nekog od pojmova iz njegovih odredbi, smatraće se da odredbe kolektivnog ugovora, koje se odnose na navedene pojmove, prestaju da važe u roku od 45 dana od stupanja na snagu zakona ili drugog propisa, kojima je značenje određenih pojmova izmijenjeno.

Ugovorne strane su dužne u roku, iz prethodnog stava, usaglasiti značenje tih pojmova u smislu ovog kolektivnog ugovora.

Član 36

Ovaj kolektivni ugovor, nakon zaključivanja, objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 37

Važeći granski kolektivni ugovor, kolektivni ugovor za područje Kantona, kolektivni ugovor za jednog ili više poslodavaca, uskladit će se sa ovim Općim kolektivnim ugovorom u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 38

Ovaj kolektivni ugovor stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Stupanjem na snagu ovog kolektivnog ugovora prestaje da važi Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 54/05 i 62/08).

Samostalni član Općeg kolektivnog ugovora o izmjenama Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine

("Sl. novine FBiH", br. 62/2016)

Član 2

Ovaj kolektivni ugovor, nakon zaključivanja, objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH", a stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja.